

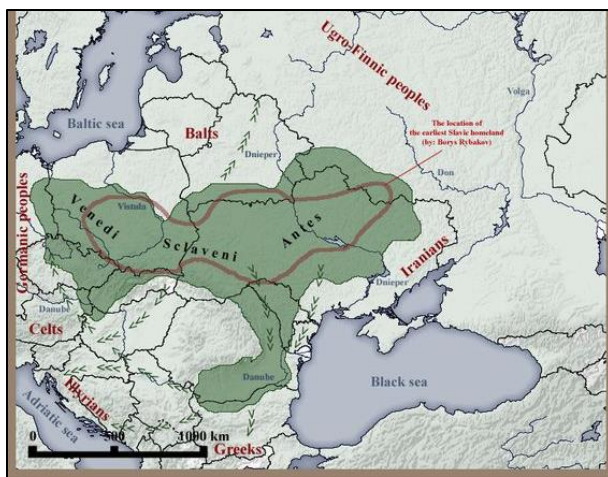
Ucraina, în căutarea identității statale : scurtă istorie

Rusia Kieveană

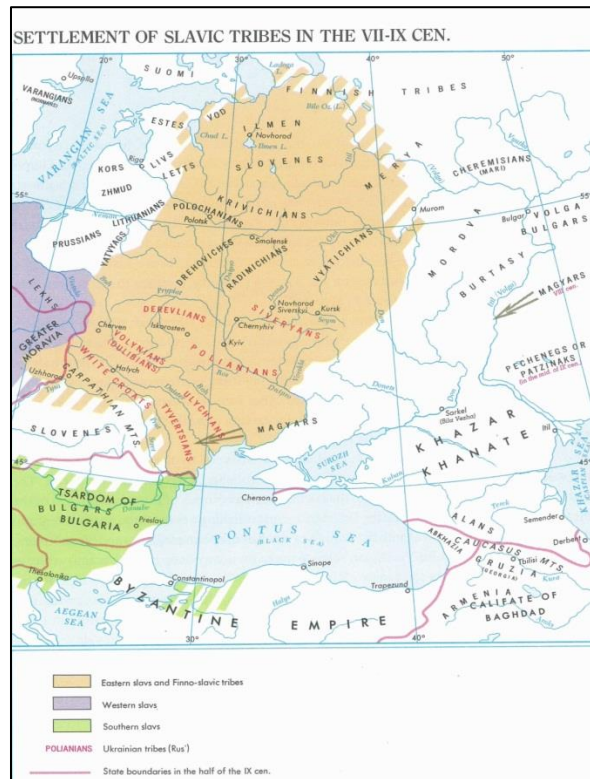
Ucrainenii fac parte din marea familie a slavilor.

În secolele I și II slavii sunt menționați ca ocupînd spațiul dintre râurile Vistula la vest și Nipru la est (1)(2)

După secolele V și VI însă, începe marea migrație a slavilor,(3) astfel că vor apărea slavii de apus deveniți, mai târziu slovaci, polonezii, cehii, slavii de sud, din care s-au diferențiat bulgarii, sârbii, croații, slovenii, muntenegrenii și slavii de răsărit, ce aveau să formeze Bielorusia, Ucraina și Rusia.(Vezi h1, h2)

(h1) Expansiunea slavilor sec VI

(h2) slavii de apus, slavii de răsărit și slavii de sud sec VII-IX

Triburile slavilor de răsărit au reușit să formeze mici state, numite cnezate, ce au fost unite într-un stat al slavilor estici : Rusia Kieveană.

Acest stat, dominat de formațiunea de la Kiev, a existat între secolele IX-XIII fiind considerat ca primul dintre statele predecesoare a celor trei națiuni contemporane ale slavilor răsăriteni din zilele noastre, bielorușii, ucrainenii și rușii.(4)(5)

Maximă înflorire a Rusiei Kieveane a fost în timpul lui Vladimir și Iaroslav cel Înțelept, perioadă în care slavii de răsărit au fost creștinați în credința răsăriteană ortodoxă.

Statul Kievean era de fapt o uniune. Marele cneaz controla teritoriile din jurul Kievului celelalte state care îi erau subordonate erau conduse de rude ale sale, cu diferite obligații față de el, în special plata unui tribut. (7)(h3)

În timp a apărut însă declinul Rusiei Kieveane ce a fost divizată în mai multe principate, mai importante fiind Novgorod, Vladimir-Suzdal, Poloțk, Smolensk, Cernigov Pereiaslav, Riazan, Volînia.(8)

Această separare, urmată și de invazia tătaro-mongolilor, avea să conducă mai târziu la formarea celor trei mari naționalități ale slavilor răsăriteni: belarusă în nord-vest, rusă în nord și nord-est, ucraineană în sud și sud-vest. Dintre statele moștenitoare ale Rusiei Kieveane, un rol mai important a avut Rusia Vladimir-Suzdal, formată în partea de nord-est și Rusia Galiția-Volînia, formată în partea de sud-vest

(h3) Rusia Kieveană 1220-1240

De la Vladimir-Suzdal (Rusia Kieveană de nord-est) la Rusia « Moscovită » independentă

Rusia Vladimir-Suzdal a reușit să domine regiunea de nord-est până în secolul al XIV-lea când dominația sa a fost înlocuită de cnezatul Moscovei. Un moment important în acest transfer de putere l-a reprezentat mutarea sediului mitropolitului la Moscova, în 1321, căci elementul religios a reprezentat o componentă importantă a puterii în Evul Mediu, de altfel și cultura fiind legată de biserică, religia constituind un element de bază în conturarea identității naționale în istoria popoarelor.

Astfel statul Vladimir-Suzdal e considerat leagănul limbii ruse și a naționalității ruse.(9)

Evoluțiile în partea de nord-est din fosta Rusia Kieveană au avut loc sub stăpânirea tătaro-mongolilor, această stăpânire manifestându-se nu prin administrarea directă a cnezatelor, ci prin diferite obligații față de conducătorii tătaro-mongoli, inclusiv prin plata unui tribut. Dependența a continuat până la 1480, când stăpânirea tătarilor a fost înlăturată în regiunile de nord-est ale slavilor răsăriteni, Rusia « Moscovită » devenind independentă.(10)

De la Galiția-Volînia (Rusia Kieveană de sud-vest) la voievodate (provincii) Polono-Lituaniene

În partea de sud-vest, după destrămarea Rusiei Kieveane, statul rus Galiția-Volînia s-a dezvoltat tot sub controlul tătaro-mongolilor timp de două secole.(11)

În secolul al 14-lea însă, Polonia și Lituania, care se aflau în partea de vest, au învins tătarii înlăturându-le dominația asupra slavilor răsăriteni din regiunea de sud-vest, și au luat în stăpânire cnezatul.

Și astfel din 1349 Galiția-Volinia a încetat să existe ca stat, devenind o parte a Poloniei și a Lituaniei, teritoriile locuite de ucraineni fiind organizate ca și celelalte voievodate (12)(13)(h4)

(h4) Voievodatele Polono-Lituaniene în 1619 cele din sud –est fiind incluse mai târziu în Imperiul Țarist și apoi în Ucraina

Eliberarea de polono-lituanieni și „unirea„ cu Imperiul Țarist

Treptat însă în regiunea Zaporojie, de la marginea răsăriteana a stăpînirii Polono-Lituaniene, pe malurile Niprului, s-a format o comunitate cu o conducere proprie, a cazacilor.

Această comunitate, cu o libertate mai mare față de cuceritorii polono-lituanieni, a crescut numeric prin stabilirea în cadrul ei a șerbilor fugiți din alte regiuni. (14)(15)

Stăpînirea polono-lituaniană i-a inclus pe cazaci, din secolul XVI până în secolul XVII, în cadrul armatelor sale.(16)

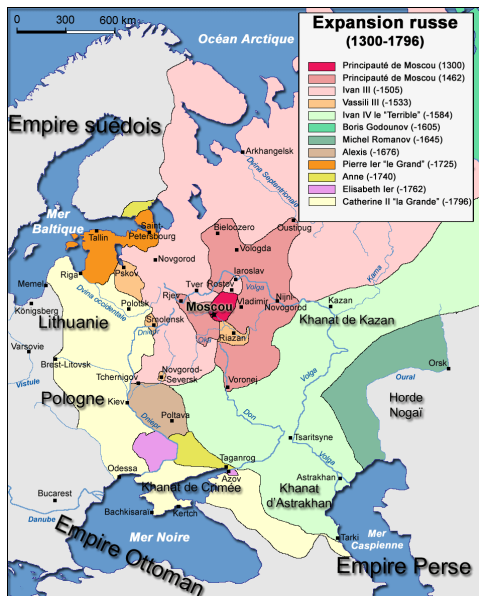
Treptat însă, libertățile cazacilor au fost amenințate de acțiunile polono-lituaniene iar contradicțiile cu autoritățile de la vest s-au amplificat când acestea au devenit mai agresive și în politica religioasă, de catolicizare a cazacilor ortodocși.(17)

Ei s-au răsculat sub conducerea lui Bogdan Hmelnițki în 1648 și au format un stat propriu numit Hatmanatul Căzăcesc, extins de la Zaporojie și la alte teritorii ucrainene. (18)

Acest stat a primit ajutorul țarului Rusiei, care l-a și luat în stăpânire, în 1654, păstrându-i o importantă autonomie, (19) (h5) pînă în 1775 cînd autonomia și conducerea cazacilor zaporojeni au fost înlăturate.(20)

Teritoriul său a fost însă extins, prin cuceriri de la Polonia și Lituania, fiind organizat ca și celelalte gubernii ale Imperiului Rus. (h6) (h7)

Sovietele si renasterea Ucrainei

La sfârșitul Primului Război Mondial țările europene și-au stabilit granițele prin Tratatul de Pace de la Paris, unde echipa președintelui american Wilson a avut un rol important.

Sub coordonarea geografului Isaiah Bowman, înarmat cu numeroase hărți, au fost trasate granițele statelor, urmărindu-se nu doar o relativă omogenitate etnică și lingvistică ci și viabilitate. (23)

Adică aceste state să poată exista pe baza resurselor stăpânite, dar și să poată avea o securitate asigurată prin conturul granițelor stabilite.

Statele sovietice însă, formate după Primul Război Mondial și unite în cadrul Uniunii Sovietice, au avut granițele între ele trasate după criterii mai mult administrative decât istorice, sau etno-lingvistice.

La fel Ucraina, ca și celelalte republici sovietice, a apărut și a avut teritoriul stabilit de Comisariatul Naționalităților, condus de Iosif Stalin, (24) iar aspectele istorice, etno-lingvistice au avut un rol secundar față de preocupările legate de schimbarea structurilor sociale și rezistența față de războiul lansat de 14 state, în acea perioadă, împotriva Uniunii Sovietice. Inițial Ucraina Sovietică nu includea teritoriile din vest, inclusiv Lvov, anexate de Polonia prin război. (h8)

Abia după Al Doilea Război Mondial aceste teritorii, ca și altele aflate la România, Ungaria și Cehoslovacia, au fost adăugate Ucrainei Sovietice

În 1954 și Crimeea, ce era o parte a Rusiei Sovietice, a fost transferată la Ucraina Sovietică printr-o simplă reorganizare administrativă.

Statele din cadrul URSS, fără să se considere state distincte și fără să acorde importanță granițelor între structurile componente, (deși după război Bielorussia și Ucraina au obținut reprezentare la O.N.U.), urmau de fapt modelul Statelor Unite ale Americii

Ucraina cu moștenirea sovietelor - fără soviete !

După desființarea Uniunii Sovietice Ucraina a păstrat granițele din epoca sovietică.

Declararea Independenței Ucrainei, în 1991, s-a făcut cu preluarea moștenirii sovietice, fără o trasare a granițelor între cele trei țări, care se consideră urmașele Rusiei Kievene: Rusia, Belarus și Ucraina.

Aceasta a fost evoluția Ucrainei (Rusia Kievană de Sud-Vest) impusă de istorie. (h9)

(h9) Harta evoluției Ucrainei în diferite perioade istorice

Pîna în 1991, după perioada Rusiei Kievene din sec. IX-XIII , ca stat independent, o regăsim doar în regiunea Zaporojie, pentru numai 6 ani (1648-1654) în timpul răscoalei cazacilor lui Bogdan Hmelnițki.

În rest, o parte din teritoriile sale au fost uneori autonome, dar controlate de tătaro-mongoli (în sec. XIII-XIV), Hatmanat Căzăcesc autonom, în cadrul Imperiului Țarist, (1654-1775) republică unională (cu o anumită autonomie dar nu independență) în cadrul URSS (1917-1991) sau au existat sub forma unor voievodate ale statului Poloniei și Lituaniei (1439-1775) sau gubernii ale Imperiului Țarist (1775-1917)

Silviu Șomîcu

Note :

- (1) Coon, Carleton S. (1939) *The Peoples of Europe*. Chapter VI, Sec. 7 New York: Macmillan Publishers.apud. <https://en.wikipedia.org/wiki/Slavs>
- (2) Tacitus. *Germania*, page 46.apud <https://en.wikipedia.org/wiki/Slavs>
- (3) https://en.wikipedia.org/wiki/Old_East_Slavic
- (4) https://fr.wikipedia.org/wiki/Rus%27_de_Kiev
- (5) Plokhy, Serhii (2006). *The Origins of the Slavic Nations: Premodern Identities in Russia, Ukraine, and Belarus* (PDF). New York: Cambridge University Press. pp. 10–15. *ISBN 978-0-521-86403-9*. Retrieved 2010-04-27.
- (6) Bushkovitch, Paul. *A Concise History of Russia*. Cambridge University Press. 2011.
- (7) https://fr.wikipedia.org/wiki/Rus%27_de_Kiev
- (8) https://en.wikipedia.org/wiki/Kievan_Rus%27#Golden_age
- (9) <https://en.wikipedia.org/wiki/Vladimir-Suzdal>
- (10) [https://en.wikipedia.org/wiki/Golden_Horde#Great_troubles_\(1359%E2%80%931381\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Golden_Horde#Great_troubles_(1359%E2%80%931381))
- (11) https://fr.wikipedia.org/wiki/Principaut%C3%A9_de_Galicie-Volhynie
- (12) https://en.wikipedia.org/wiki/Kingdom_of_Galicia%E2%80%93Volhynia#Decline_and_fall
- (13) Zdan, Michael B. "The Dependence of Halych-Volyn' Rus' on the Golden Horde." în *The Slavonic and East European Review*, Vol. 35, No. 85 (June, 1957), p. 521-522 apud

https://en.wikipedia.org/wiki/Kingdom_of_Galicia%E2%80%93Volhynia#Decline_and_fall

(14) https://fr.wikipedia.org/wiki/Cosaques_zaporogues

(15) <https://fr.wikipedia.org/wiki/Cosaques>

(16) John Ure, *The Cossacks*, Constable, 1999 apud https://en.wikipedia.org/wiki/Zaporozhian_Cossacks

(17) https://en.wikipedia.org/wiki/Zaporozhian_Cossacks

(18) https://en.wikipedia.org/wiki/Khmelnysky_Uprising

(19) https://en.wikipedia.org/wiki/Pereiaslav_Agreement

(20) https://en.wikipedia.org/wiki/Cossack_Hetmanate#End_of_the_Zaporozhian_Host

(21) *** *Declarația dreptului popoarelor din Rusia în Istoria războiului civil din URSS*, Vol II, Editura Partidului Muncitoresc Român, București, 1948 - pp. 899-901

(22) https://en.wikipedia.org/wiki/Ukrainian_Soviet_Socialist_Republic#Founding:_1917%E2%80%931922

(23) Wrigley, Gladys (1951). *Isaiah Bowman*. New York: American Geographical Society. p. 35. Apud https://en.wikipedia.org/wiki/Isaiah_Bowman#cite_ref-1_3-1

(24)) *** *Istoria războiului civil din URSS*, Vol II, Editura Partidului Muncitoresc Român, București, 1948 p. 488

Harti

(h1) - Slavii sec VI - <https://ro.pinterest.com/pin/340021840600612395/>

(h2)- Slavic_tribes_settlement_7-9th_cen.image- http://kiev-tour-guide.at.ua/Ukr_history_map/Slavic_tribes_settlement_7-9th_cen.image.jpeg

(h3)-

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:001_Kievan_Rus%27_Kyivan_Rus%27_Ukraine_map_1220_1240.jpg

(h4) https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/97/Podzia%C5%82_administracyjny_I_RP.png

(h5)- Ukrainian_cossack_state_1648-1657.image - http://kiev-tour-guide.at.ua/Ukr_history_map/Ukrainian_cossack_state_1648-1657.image.jpeg

(h6)- (Expansion) Russie_1300_1796- https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Russie_1300_1796.png

(h7)- 800px-Gubernias_de_Ucrania_-_ENG- http://s3-us-west-2.amazonaws.com/philatelic-db-wp/wp-content/uploads/2013/06/02121944/800px-Gubernias_de_Ucrania_-_ENG.png

(h8)- 800px-Administrative_map_of_the_Ukrainian_Soviet_Soviet_Republic,_1922

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Administrative_map_of_the_Ukrainian_Soviet_Soviet_Republic,_1922.png

(h9)- Harta evoluției istorice a Ucrainei - https://www.researchgate.net/figure/Map-at-http-stanislavsorg-category-ukraine-russia-page-2-Accessed-22-Mar-2018_fig4_327984768